

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2020. október 1.
(OR. en)

11225/20
ADD 3

JAI 751
FREMP 81
AG 45
POLGEN 168

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Jordi AYET PUIGARNAU igazgató
Az átvétel dátuma:	2020. szeptember 30.
Címzett:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	SWD(2020) 302 final
Tárgy:	BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM 2020. évi jogállamisági jelentés Országfejezet – A jogállamiság helyzete Csehországban amely a következő dokumentumot kíséri A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK 2020. évi jogállamisági jelentés A jogállamiság helyzete az Európai Unióban

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a SWD(2020) 302 final számú dokumentumot.

Melléklet: SWD(2020) 302 final

Brüsszel, 2020.9.30.
SWD(2020) 302 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

2020. évi jogállamisági jelentés Országfejezet – A jogállamiság helyzete Csehországban

amely a következő dokumentumot kíséri

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

2020. évi jogállamisági jelentés A jogállamiság helyzete az Európai Unióban

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} - {SWD(2020) 305 final} -
{SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

ÖSSZEFOGLALÓ

Több fontos, a cseh igazságszolgáltatási rendszert érintő reform is folyamatban van vagy előkészítés alatt áll, többek között az ügyészség, a bírák kiválasztási eljárásai, valamint a bírákra és az ügyészekre vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer vonatkozásában. E reformok a bírák és ügyészek kinevezése, előléptetése és felmentése során hozzájárulhatnak az átláthatóság növeléséhez, valamint a végrehajtó hatalmi ág befolyásának korlátozásához. A javasolt reformok néhány meghatározott eleme, különösen a magas beosztású ügyészeket illetően, aggályokat vet fel. Ami az igazságszolgáltatási rendszer minőségét illeti, az elektronikus akták rendszerének tényleges bevezetése hozzájárulna a digitalizációhoz és az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesíthetőségéhez. A bírósági illetékek javasolt növelése kérdéseket vet fel a leginkább kiszolgáltatott helyzetben levők igazságszolgáltatáshoz való jogára gyakorolt hatása miatt.

A korrupció elleni küzdelem jogi és intézményi keretei lényegében bevezetésre kerültek. Számos kezdeményezés célozza az átláthatóság és az elszámoltathatóság fokozását, különösen a szerződések nyilvántartásának létrehozása és az új törvény az állami tulajdonban lévő vállalkozásokba történő kinevezésekről. Mindazonáltal több fontos jogalkotási intézkedés még elfogadásra vár, például a lobbizásra és a visszaélést bejelentő személyek védelmére, valamint a Legfőbb Ellenőrzési Hivatal megbízatásának kiterjesztésére vonatkozó törvényjavaslatok. A lehetséges összeférhetlenségeket és az uniós pénzeszközök felhasználását nemzeti és európai szintű nyomozások és ellenőrzések keretében jelenleg is vizsgálják. Aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy magas szinten elkövetett korrupciós ügyeket nem vizsgálnak ki kellőképpen. A parlamenti képviselőkre alkalmazandó feddhetlenségi keretszabályokban néhány hiányosságot tártak fel.

A cseh alkotmányos rendbe foglalt Alapjogok és Alapvető Szabadságok Chartájának 17. cikke garantálja a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát, valamint kifejezetten tiltja a cenzúrát. A médiaszektorban továbbra is fennáll a kockázata annak, hogy a médiatulajdonosok befolyásolják a szerkesztői tartalmakat, ami a média tulajdonviszonyainak átláthatóságát szabályozó konkrét előírások hiányából fakad. Úgy tűnik, hogy a cseh Rádió- és Televíziótanács eredményesen végzi feladatait, de egyes politikailag nagyon érzékeny kérdéseknek a médiában való megjelenésével kapcsolatban hozott közelmúltbeli döntések növelték a polarizációt.

Csehországban a fékek és ellensúlyok rendszere szilárd. Bevett gyakorlat, hogy a jogalkotás során hatásvizsgálatokat végeznek és konzultációt folytatnak az érdekelt felekkel, továbbá erőfeszítések történnek a jogalkotási folyamat átláthatóságának további növelésére is. Ennek ellenére egyes civil szervezetek a civil társadalmi érdekelt feleknek a jogalkotási folyamatba való szisztematikusabb bevonására hívtak fel. Miközben a civil társadalom virágzik és sokszínű, a nem kormányzati szervezetek egyes típusaira egyre nagyobb nyomás nehezedik, különösen a migráció terén. Az országban van ombudsman, nemzeti emberi jogi intézet azonban még nem jött létre. Kezdeményezték a jogállamisággal kapcsolatos témákról szóló – különösen a Szenátusban zajló – rendszeres viták szervezését.

I. IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSI RENDSZER

A cseh igazságszolgáltatási rendszer nyolcvanhat körzeti bíróságból, nyolc regionális bíróságból, két felsőbíróságból, a Legfelsőbb Bíróságból és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságból áll¹. A bíróságok igazgatásáért felelős központi állami szerv az Igazságügyi Minisztérium. Az Igazságügyi Minisztérium közvetlenül vagy a bíróságok elnökein keresztül a törvény által előírt mértékben² végzi a felső-, regionális és körzeti bíróságok állami igazgatását. A központi államigazgatás egyes cselekményeit a két Legfelsőbb Bíróság elnökei végzik el. A különböző hatóságok figyelembe veszik a Legfelsőbb Bíróságon, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon, a felsőbíróságokon és nagyobb körzeti bíróságokon található, megfelelő igazságszolgáltatási tanácsok véleményét. A regionális bíróságok elnökei által kiválasztott és az igazságügyi miniszter által bemutatott jelöltek közül a köztársasági elnök nevezi ki a bírakat. Az ügyészség a végrehajtó hatalmi ág része. Az igazságügyi miniszter a legfőbb ügyész javaslatára határozatlan időre nevezi ki hivatalukba az ügyészeket. A legfőbb ügyészt az igazságügyi miniszter javaslata alapján a kormány nevezi ki és hívja vissza³. Az ügyvédi kamara törvény alapján jött létre és független. A jogi hivatások terén közigazgatási feladatokat végez, és a teljes szakma önszabályozását látja el. A kamara önkormányzó hatáskörét a törvényben felsorolt területeken korlátozza az igazságügyi miniszter hatásköre⁴.

Függetlenség

A Parlament tárgyal a bírák kiválasztási eljárásának reformjáról. E reform⁵ célja az átláthatóság és elszámoltathatóság növelése a rendes bírák, valamint a bírósági elnökök kiválasztása során. Egy bírói álláshely jelöltjeinek kiválasztására jelenleg törvény nem ír elő eljárást. A gyakorlatban a regionális bíróságok elnökei ajánlják a jelölteket és továbbítanak egy listát az Igazságügyi Minisztériumba. További vizsgálatot követően, ez utóbbi mutatja be a végleges jelölt listát a köztársasági elnöknek, aki hivatalosan kinevezi a bírakat. Az igazságügyi miniszter tesz javaslatot a felső- és a regionális bírósági elnökjelöltek személyére⁶. Ha a köztársasági elnök megtagadja valamely jelölt kinevezését, ezt meg kell indokolnia. Az elnök határozata valamely bíró kinevezéséről a közigazgatási bíróságokon bírósági felülvizsgálatnak vethető alá⁷. A javasolt módosítások pontos, tárgyilagos és egységes kritériumok alapján az új bírák és bírósági elnökök átláthatóbb és egységesebb felvételi és kiválasztási rendszerének bevezetésére törekszenek⁸. A reform a felső-, regionális

¹ Ezenkívül elsőfokú közigazgatási bíróságként járnak el a regionális bíróságok szakosodott közigazgatási kollégiumai.

² A bíróságokról és bírákról szóló 6/2002. sz. törvény.

³ Az Igazságügyi Minisztérium által 2019 júniusában javasolt reform foglalkozik a magas beosztású ügyészek kinevezésének és felmentésének módjával.

⁴ Csehország hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentéshez, 6. o., és a cseh ügyvédi kamara hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentéshez, 13. o.

⁵ A bíróságokról és bírákról szóló 6/2002. sz. törvény módosítása. Amellett, hogy a bírák kiválasztási eljárását megreformálják, a javasolt módosítások a bírák másodlagos tevékenységeinek részletes szabályozását, valamint a laikus esküdtekkel kapcsolatos változásokat is tartalmazza.

⁶ A bíróságokról és bírákról szóló 6/2002. sz. törvény, valamint az EU 2018. évi igazságügyi eredménytáblájának 61., 62. és 65. ábrája.

⁷ A határozatok bírósági felülvizsgálat alá vonhatók, többek között a megválasztott és egyéb közhivatalhoz egyenlő feltételekkel való hozzáférés jogával és az ügy indokolatlan késedelem nélküli tárgyalásához való joggal kapcsolatosan. A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság 2006. április 27-i 4 Aps 4/2005. sz. határozata és 2008. május 21-i 4 Ans 9/2007. sz. határozata.

⁸ A bíróságokról és bírákról szóló 6/2002. sz. törvény módosítása. Az új bírák kiválasztására javasolt rendszer, amennyiben a módosításokat elfogadják, öt szakaszból fog állni: 1. gyakorlat bíró segédjeként, 2. bírói szakvizsga, 3. bírójelölti kiválasztási eljárás, 4. bírójelölti gyakorlat és 5. nyílt versenyvizsga bírói álláshely

és körzeti bírósági elnöki álláshelyek felvételi bizottságának összetételét is meghatározza. Ez utóbbinak öt tagja lenne, akik közül kettő a végrehajtó, három a bírói ágat képviselné, továbbá a jelöltek értékeléséért felelős felvételi bizottság tagsága a kérdéses álláshely alapján részletesen meghatározásra kerül⁹. A szándék az, hogy a jelöltek végleges kinevezési listájára javaslatot tevő bizottságok tagságának jelentős része a bírói karból kerüljön ki, ami összhangban van az Európa Tanács ajánlásaival¹⁰.

A közvélemény és a vállalkozások átlagosnak ítélik a bírósági függetlenséget. A nagyközönség 56 %-a, a vállalkozásoknak pedig 44 %-a „meglehetősen vagy nagyon jónak” érzékeli a bíróságok függetlenségét. Ezekben az adatokban összességében növekedés történt az elmúlt években¹¹.

A Parlament jelenleg tárgyalja a bírákra, ügyészekre és végrehajtókra vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer reformjáról szóló tervezetet¹². A reformtervezet kijelölt célkitűzése egyrészt az eljárás törvényességére vonatkozó biztosítékok megerősítése egy fellebbezési rendszer bevezetésével, másrészt az eljárások hatékonyságának növelése. A jelenlegi rendszerben nem lehet fellebbezni a fegyelmi bíróság határozata ellen, amely egy különleges szenátus a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon¹³. A reform egy kétszintű fegyelmi rendszert vezetne be, ahol a felsőbíróságok járnának el elsőfokú bírósággént, a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság pedig fellebbezési bírósággént. Ez a reform hozzájárulhat a bírói függetlenség megerősítéséhez, ami összhangban van az Európa Tanács ajánlásaival¹⁴.

betöltésére. Más jogi szakmák pályázói (például ügyvédek, közjegyzők, bírósági végrehajtók vagy ügyészek) is pályázhatnak bírójelölti és/vagy bírói álláshelyre.

⁹ Például egy felső- vagy regionális bíróság elnökét kiválasztó felvételi bizottság tagjai a javaslat szerint az alábbiak lehetnek: az igazságügyi miniszter-helyettes, egy szakértő az Igazságügyi Minisztériumtól, azon regionális vagy felsőbíróság elnöke (vagy az ő felhatalmazott alelnöke), ahol az elnöki hivatalt be fogják tölteni, azon regionális vagy felsőbíróság elnöke (vagy az alelnöke), ahol az elnöki hivatalt nem fogják betölteni, valamint a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy az ő kijelölt alelnöke.

¹⁰ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága CM/REC(2010)12 ajánlásának 47. bekezdése. A bírói függetlenség és pártatlanság szempontjából a bírói kinevezési eljárásra vonatkoznak a C-585/18, C-624/18 és C-625/18 A.K. egyesített ügyek, 124–125. és 133–134. bekezdései; C-272/19 ügy, Land Hessen, 54–60. bekezdései.

¹¹ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 44. és 46. ábra. Az érzékelt bírói függetlenség szintje a következő kategóriákba sorolható: nagyon alacsony (a válaszadók kevesebb mint 30 %-a érzékeli a bírói függetlenséget meglehetősen jónak vagy nagyon jónak); alacsony (30–39 % között), átlagos (40–59 % között), magas (60–75 %), nagyon magas (75 % fölött).

¹² A bírakkal, ügyészekkel és bírósági végrehajtókkal kapcsolatos ügyek eljárásairól szóló 7/2002. sz. törvény.

¹³ Az eljárás újbóli megindítása kérhető, ha korábban ismeretlen információk látnak napvilágot, továbbá lehetséges egy alkotmányossági panasz benyújtása is; ezek azonban nem tekinthetők szabályos felülvizsgálatnak.

¹⁴ CDL-AD(2016)017, jogállamisági ellenőrzőlista, 78. bekezdés, CM/Rec(2010)12, 69. bekezdés és CDL-AD(2010)004, 43. bekezdés. A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján (C-216/18 PPU, LM, 2018. július 25., 67. bekezdés): „[a] függetlenség követelménye azt is feltételezi, hogy az ítélkezési feladatával megbízott személyekre vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer tartalmazza az ahhoz szükséges garanciákat, hogy elkerülhető legyen annak veszélye, hogy ezt a rendszert a bírósági határozatok tartalmának politikai felülvizsgálatát szolgáló rendszerként alkalmazzák. E tekintetben az olyan szabályok megalkotása, amelyek egyaránt meghatározzák – többek között – a fegyelmi vétségnek minősülő magatartásokat és a konkrétan alkalmazandó szankciókat, illetve amelyek egy független fórum olyan eljárását írják elő, amely maradéktalanul biztosítja a Charta 47. és 48. cikkében rögzített jogokat, különösen a védelemhez való jogot, és amely biztosítja a fegyelmi testület határozatainak bíróság előtti megtámadhatóságát, az igazságszolgáltatás függetlenségének megőrzéséhez elengedhetetlen garanciáknak minősülnek.

Az igazságügyi miniszter javaslatot tett az ügyészség reformjáról szóló tervezetre. A 2019 júniusában előterjesztett reform¹⁵ az ügyészség kinevezési és felmentési rendszerét módosítja. Jelenleg a legfőbb ügyészt az igazságügyi miniszter javaslatára a kormány nevezi ki határozatlan időre. Ugyanakkor a törvény úgy rendelkezik, hogy a kormány a legfőbb ügyészt az igazságügyi miniszter javaslatára indokolás nélkül felmentheti¹⁶. A többi ügyészt illetően a törvény azt írja elő, hogy melyik hatóság nevezi ki őket, de nem szabályozza a kiválasztási folyamatot, sem azokat a követelményeket, amelyeket egy pályázónak az álláshely betöltéséhez teljesítenie kell. Az igazságügyi miniszter által javasolt reform azt írja elő, hogy a magas beosztású ügyészek, köztük a legfőbb ügyész, kizárólag egy fegyelmi eljárásban hozott határozattal legyen felmenthető. Arról is rendelkezik, hogy a magas rangú ügyészeket hét évre nevezi ki, továbbá meghatározza az ügyészi hivatalokra pályázókra vonatkozó követelményeket, és a kiválasztási eljárásukat. A pályázók közül egy olyan öttagú bizottságnak kell választania, akik közül három tagot az Igazságügyi Minisztérium (egyiküknek bírónak kell lennie), egyet a legfőbb ügyész és egyet az a magas rangú ügyész nevez ki, aki felelős a magas rangú ügyészek kinevezésére vonatkozó javaslatok előterjesztéséért. A módosítás azt is előírja, hogy a jelenlegi legfőbb ügyész mandátuma 2023-ban, a két főügyész mandátuma pedig 2024-ben véget érne. A konzultációs folyamat során több érdekelt fél¹⁷ kifejezte aggályát, hogy egyes javasolt módosítások fenntartanak a végrehajtható hatalmi ág jelentős szerepét a legfőbb ügyész és más főügyészek kiválasztásában, különösen az ügyészi hivatalok jelöltjeinek kiválasztásával foglalkozó bizottság tagjainak kinevezésén keresztül. Továbbá az érdekelt felek azt is kifogásolták, hogy miközben a módosítás hét éves megbízási időt ír elő a magas rangú ügyészeknek, a jelenlegi legfőbb ügyész és két főügyész megbízási ideje már 2023-ban, illetőleg 2024-ben lejárna, mivel ők már régebben hivatalban vannak, mint a reform által előírt megbízási idő¹⁸. A reformtervezet még vár a kormány jóváhagyására és a jogalkotási folyamat még nem kezdődött el a Parlamentben.

Minőség

A Parlament jelenleg tárgyalja a bírósági illetékekről szóló törvény módosítására irányuló, a kormány által benyújtott javaslatot¹⁹. A bírósági illetékekről szóló törvény 2020 februárjában előterjesztett módosítástervezete átfogó emelést jelent egyes bírósági illetékek tekintetében, aminek célja, hogy összhangba hozza a bírósági illetékeket a legutóbbi 2011-es módosítás óta bekövetkezett életszínvonalbeli emelkedéssel²⁰. Ugyanakkor a javaslat azért rendelkezik egyes bírósági illetékek emeléséről, hogy ösztönözze a körültekintőbb

¹⁵ A jogalkotási folyamat elektronikus könyvtárban közzétett anyagok, <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>

¹⁶ Az ügyészségről szóló 283/1993. sz. törvény.

¹⁷ Többek között a legfőbb ügyész, az ügyészek szakszervezete és a korrupció elleni küzdelmet koordináló kormányzati tanács.

¹⁸ Lásd az előző lábjegyzetet. A legfőbb ügyész egy sajtóközleményben megállapította, hogy a megbízási végének előírásával a törvény valódi célja az ő és a két főügyész leváltása.

¹⁹ A bírósági illetékekről szóló 549/1991. sz. törvényt módosító törvénytervezet.

²⁰ Különösen például a 20 000 CZK (körülbelül 750 EUR) összegű pénzbeli követelésig terjedő polgári peres eljárás kezdeményezésének javasolt illetéke megkétszereződne 1 000 CZK (körülbelül 37 EUR) összegről 2 000 CZK (körülbelül 75 EUR) összegre; azon elektronikus fizetési meghagyás kiállítására tett javaslat illetéke, amely 10 000 CZK (körülbelül 375 EUR) összegig terjedő pénzügyi teljesítésre vonatkozik összevonásra kerül a 20 000 CZK (körülbelül 750 EUR) összegig terjedő kategóriával és az illeték 400 CZK (körülbelül 15 EUR) összegről 1 500 CZK (körülbelül 56 EUR) összegre emelkedne; továbbá közigazgatási bírósági ügyekben egy közigazgatási szerv határozata ellen az eljárás indítására tett javaslat illetéke 3 000 CZK (körülbelül 113 EUR) összegről 6 000 CZK (225 EUR) összegre emelkedne.

pereskedést²¹ és olyan alternatív vitarendezési eljárások alkalmazását, mint a jogviták közvetítés²² segítségével, egyezség útján történő rendezése. Jelenleg a bírósági illetékek viszonylag alacsonyak polgári és fogyasztói ügyekben, de aránylag magasak kereskedelmi ügyekben²³. A konzultációs folyamat és a nyilvános vita során több érdekelt fél²⁴ is felvetette azt az aggályt, hogy a reform milyen hatással lesz az igazságszolgáltatáshoz való jogra, különösen a lakosság lekiszolgáltatottabb tagjait²⁵ illetően. Ezen aggályok kezelése érdekében a törvénytervezet azt javasolja, hogy a bírósági illetékmentességet ezentúl már ne tekintsék kivételesnek. Egy bírósági eljárás azon résztvevője, aki nehéz pénzügyi helyzetét bizonyítja, mentesülne a bírósági illetékek alól.

Az Ügyvédi Kamara kibővített jogi segítségnyújtási rendszert vezetett be. A Kamara egy 2018-tól bevezetett, kibővített ingyenes jogi segítségnyújtási rendszert²⁶ épít ki, amely keretei közt ügyvédek ingyenesen vagy nagyon alacsony díjért adnak jogi tanácsot²⁷. A rendszert az állam társfinanszírozza.

Az igazságszolgáltatási rendszer digitalizációja még fokozható. Miközben egy keresetet be lehet digitálisan nyújtani²⁸, még nem lehet a bírósági aktákhoz online hozzáférni és az ítéletek is csak részben hozzáférhetőek online²⁹. A Covid19-világjárvány rávilágított arra, hogy szükség van a digitális bírósági akták bevezetésére. Bár az Igazságügyi Minisztérium már elindította az e-akta rendszer bevezetésének folyamatát, a projekt még korai szakaszában van³⁰. Mindaddig az e-akta rendszert csak a fizetési meghagyásokkal kapcsolatos eljárásokban lehetett használni³¹.

2019-ben elfogadták a fizetésektelenségi eljárás reformjáról szóló jogszabályokat. A módosítás kibővítette azon eseteket, amikor a bíróság egy adóst adósságmentesnek nyilváníthat. A módosítást az indokolta, hogy sok ember került úgynevezett „adósságcspadába”, és e helyzet káros hatással van a társadalomra és az egyénekre is³². A legfrissebb statisztikák szerint (2020 február) a lakosság körülbelül 8 %-a, azaz közel 800 000 személy tölti be az adós szerepét valamilyen bírósági végrehajtó által lefolytatott

²¹ A beérkező polgári és kereskedelmi peres ügyek száma folyamatosan valamivel az uniós átlag fölött alakult a 2012–2018 közötti időszakban. Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 3. ábra.

²² Ilyen esetben a bírósági illetéket visszatérítenék vagy csökkentenék.

²³ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 24. és 25. ábra. Egy konkrét fogyasztói ügy, illetőleg konkrét kereskedelmi ügy forgatókönyvének alapszik.

²⁴ Például a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság, az emberi jogi kormánybiztos, a Munkaügyi és Szociális Minisztérium vagy az állampolgári jogok biztosa.

²⁵ Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) megállapította, hogy bizonyos körülmények között a bírósági illetékek akadályozhatják az igazságszolgáltatáshoz való jogot. Lásd EJEB, *Kreuz kontra Lengyelország*, 60–67. pont; EJEB *Podbielski és PPU Polpure kontra Lengyelország*, 65–66. pont; EJEB *Weissman és társai kontra Románia*, 42. pont; EJEB *Georgel és Georgeta Stoicescu kontra Románia*, 69–70. pont; EJEB *Stankov kontra Bulgária*, 59. pont. Lásd még a Bíróság DEB ítélete, C-279/09., 61. pont és az *Orizzonte Salute* ítélete, C-61/14, 46–47. pont.

²⁶ A jogi szakmáról szóló törvényt módosító 258/2017. sz. törvény részeként.

²⁷ Ezen ingyenes jogi tanácsadás időtartama évi 30 perctől maximum 120 percig terjed. A kereset feldolgozásának díja 100 CZK (körülbelül 4 EUR) összegben került meghatározásra, de vannak kivételek, amikor a díjról teljes mértékben lemondanak.

²⁸ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 27. ábra.

²⁹ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 28. ábra.

³⁰ A fejlesztő folyamatban lévő pályázata.

³¹ Ezen kívül 2019. óta folyamatban van egy projekt a legfőbb ügyész hivatalának az ügyészségi munkafolyamatok elemzése alapján történő korszerűsítésére és digitalizálására, külön összpontosítva a digitalizációs folyamatok lehetőségeire, amit az Európai Bizottság strukturálisreform-támogató programjából támogat.

³² Magyarázó jelentés a 31/2019. sz. törvényhez.

végrehajtási eljárásban³³, beleértve számos olyan esetet, amikor ez aránytalan az eredeti igényhez képest. 2019-ből származó adatok szerint, az adósok 90 %-a nem volt képes visszafizetni az adósságát és ezért potenciálisan megélhetési gondokkal szembesül³⁴. Ez a helyzet különböző alapvető jogokra negatív hatással lehet³⁵. A reform célja több adós számára megteremteni a lehetőséget, hogy egy fizetésképtelenségi eljárás során adósságmentesnek nyilvánítsák. Majd az idő megmutatja, hogy a módosítás betölti-e a neki szánt szerepet.

Hatékonyság

Az igazságszolgáltatási rendszer nem küzd különösebb hatékonysági kihívásokkal a polgári és kereskedelmi ügyekben, a közigazgatási ügyekben folytatott eljárások azonban továbbra is elhúzódnak. Polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági eljárások becsült hossza átlagos vagy az átlagosnál rövidebb, a befejezési arány pedig arra utal, hogy a bíróságok képesek megbirkózni a beérkező ügyekkel³⁶. Csehország a közigazgatási ügyekben átlagos eredményről számol be, a közigazgatási ügyekben az elsőfokú határozat meghozatalának becsült ideje 2018-ban 412 nap volt³⁷. A lezárt ügyek aránya uniós összehasonlításban alacsonynak számít³⁸, ami azt jelzi, hogy vannak még kihívások ezen a területen. Ennek egyik oka a relatív munkaerő-hiány lehet, ami miatt az összes bírónak mindössze körülbelül 4 %-a foglalkozik közigazgatási ügyekkel³⁹. Az Igazságügyi Minisztérium által közzétett adatok⁴⁰ arra utalnak, hogy 2019-ben a bíróságok hatékonyságában jelentős regionális különbségek voltak tapasztalhatóak⁴¹. Ezek a különbségek továbbra is fennállnak, annak ellenére, hogy a különbségek csökkennek, ami kedvező tendencia. Az Igazságügyi Minisztérium már mérlegeli a közigazgatási bíráskodásról szóló törvénykönyv lehetséges módosítását, többek között a közigazgatási bíróságok előtt lefolytatott eljárások meggyorsítása és az eljárások hatékonyságának növelése érdekében⁴².

II. KORRUPCIÓELLENES KERET

A korrupció elleni küzdelem jogi és intézményi kerete nagyrészt létrejött. A korrupció elleni küzdelem hatásköre megoszlik több hatóság között. Az Igazságügyi Minisztérium összeférhetetlenséggel és korrupció elleni küzdelemmel foglalkozó főosztálya felelős a korrupció elleni programtervért. A 2014-ben létrehozott Korrupció Elleni Tanács a kormány tanácsadó szerveként jár el. A Szervezett Bűnözés Elleni Nemzeti Ügynökség az ügyszésséggel együttműködve vizsgálja ki a korrupcióval kapcsolatos bűncselekményeket. A

³³ A Cseh Köztársaság Bírósági Végrehajtói Kamarájának honlapja, Statisztikai áttekintés <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>

³⁴ Szabályozási hatásvizsgálatról szóló jelentés a 31/2019. sz. törvényhez.

³⁵ A cseh Alkotmánybíróság I. ÚS 3271/13. sz. határozata.

³⁶ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 5–7. ábra és 10–11. ábra.

³⁷ Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 8. ábra.

³⁸ 2018-ban 88 %, Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája, 12. ábra.

³⁹ Az országlátogatás során kapott információk, amelyeket a cseh igazságszolgáltatási rendszer 2019. évi adatai megerősítettek: az Igazságügyi Minisztérium által kiadott éves statisztikai jelentés, valamint CEPEJ (2020), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States (Tanulmány az igazságszolgáltatási rendszerek működéséről az EU tagállamaiban).

⁴⁰ A cseh igazságszolgáltatási rendszer 2019-ben: Éves statisztikai jelentés, Igazságügyi Minisztérium, 2020.

⁴¹ Például a polgári eljárások átlagosan közel kétszer olyan hosszú ideig tartanak a leglassabb bíróságokon, mint a leggyorsabban eljáró bíróságon. A cseh igazságszolgáltatási rendszer 2019-ben: Éves statisztikai jelentés, Igazságügyi Minisztérium, 2020, közzétéve 2020. június 30-án.

⁴² A cseh hatóságok által szolgáltatott információk.

Pénzügyi Elemző Hivatalt független közigazgatási hivatalként 2017-ben hozták létre, és pénzügyi információs egységként jár el. A Legfőbb Ellenőrzési Hivatal felülvizsgálja a közbevételek és közkiadások állami kezelését és megállapításai hozzájárulhatnak a korrupciós kockázatok azonosításához. Az elmúlt néhány évben számos reformot kezdeményeztek az átláthatóság és az elszámoltathatóság terén. Több fontos jogalkotási intézkedés még elfogadásra vár, nevezetesen a lobbizásra és a visszaélést bejelentő személyek védelmére, valamint a Legfőbb Ellenőrzési Hivatal megbízatásának kiterjesztésére vonatkozó törvényjavaslatok.

A Transparency International legfrissebb, 2019. évi korrupcióérzékelési indexe szerint Csehország 100-ból 56 pontot ért el, ezzel az Európai Unióban a 13. helyen, világszinten pedig a 44. helyen állt⁴³. A korrupcióra vonatkozó 2020. évi Eurobarométer tematikus felmérés válaszadóinak 87 %-a véli úgy, hogy országában a korrupció széles körben elterjedt (uniós átlag: 71 %) és az emberek 22 %-a érzi úgy, hogy a korrupcióval személyesen is szembesül a mindennapi életben (uniós átlag: 26 %)⁴⁴. Továbbá a vállalkozások 76 %-a tartja a korrupciót széles körben elterjedtnek (uniós átlag: 63 %), a vállalkozások 32 %-a pedig úgy nyilatkozott, hogy Csehországban folytatott üzleti tevékenysége során problémát jelent számára a korrupció (uniós átlag: 37 %)⁴⁵. Az emberek 29 %-a találja úgy, hogy elegendő büntetőeljárást folytatnak le eredményesen ahhoz, hogy azok visszatartó erővel hassanak a korrupciós gyakorlatokkal szemben (uniós átlag: 36 %), míg a vállalkozások 21 %-a véli úgy, hogy a vezető tisztviselők megvesztegetésén ért embereket és vállalkozásokat megfelelően büntetik (uniós átlag: 31 %).

Csehországban szilárd korrupcióellenes stratégiai keret működik. A Kormány 1999. óta egymást követő korrupcióellenes stratégiákat fogadott el. A jelenlegi stratégia a 2018-2022 közötti időszakra terjed ki⁴⁶, és három egy-egy éves cselekvési terv kidolgozását tervezi, amelyek végrehajtását a kormány Korrupció Elleni Tanácsa fogja nyomon követni. A Tanácsot az Igazságügyi Minisztérium Összeférhetlenséggel és korrupció elleni küzdelemmel foglalkozó főosztálya támogatja, amely korrupció elleni stratégiai dokumentumokat dolgoz ki és felelős a korrupció elleni programtervéért. 2020 februárjában a kormány jóváhagyta a korrupció elleni küzdelem új cselekvési tervét⁴⁷. Négy fő prioritási területre összpontosít: (i) hatékony és független kormány; (ii) átláthatóság és nyílt hozzáférés az információkhoz; (iii) az állami vagyon hatékony kezelése és (iv) a civil társadalom fejlesztése. 2020 áprilisában a kormány azt a következtetést vonta le, hogy a 2019. évi cselekvési tervben szereplő intézkedések többségét elvégezték⁴⁸.

A korrupcióellenes büntetőjogi keret nagyjából érvényesül, ugyanakkor egyes kihívások továbbra is fennállnak. A cseh büntető törvénykönyv bünteti a vesztegetés elfogadását, a vesztegetést, a befolyással üzérkedést, valamint azt, ha valaki közbeszerzési szerződés odaítélése, közbeszerzési eljárás, illetve nyilvános árverés során előnyt biztosít⁴⁹. A megvesztegetéssel kapcsolatos rendelkezések nem terjednek ki a közszféra valamennyi alkalmazotti kategóriájára, mivel „a közérdekű ügyben döntő vagy közösen döntő

⁴³ Transparency International (2020), 2019 Corruption Perceptions Index (2019. évi korrupcióérzékelési index).

⁴⁴ 502. sz. Eurobarométer tematikus felmérés(2020).

⁴⁵ 482. sz. Eurobarométer tematikus felmérés (2019).

⁴⁶ A kormány elgondolása a korrupció elleni küzdelemről 2018 és 2022 között.

⁴⁷ 2020. évi korrupció elleni cselekvési terv.

⁴⁸ A 2019. évi korrupció elleni cselekvési tervben meghatározott intézkedések végrehajtásának értékelése.

⁴⁹ A büntető törvénykönyvről szóló 40/2009. sz. törvény, „Korrupcióval” foglalkozó különleges szakasza, 3. részének, X. fejezete.

személyekre” korlátozódik⁵⁰. A külföldi megvesztegetést nem bünteti kifejezetten a büntető törvénykönyv⁵¹. A kormány egy 2014-ben létrehozott tanácsadó szerve koordinálja és értékeli a tevékenységeket a korrupcióellenesség terén.

Az elmúlt három évben ingadozott azon személyek száma, akik ellen korrupciós bűncselekmények miatt nyomozás vagy büntetőeljárás indult, vagy akiket ilyen bűncselekmények miatt elítéltek. A cseh bűnüldöző hatóságok 2017-ben 115 vizsgálatot indítottak korrupciós bűncselekmények miatt, szemben a 2018. évi 319-cel és a 2019. évi 152-vel. 2017-ben 148 személy ellen indult eljárás korrupciós bűncselekmények miatt, illetve merült fel velük szemben a korrupciós bűncselekmény gyanúja⁵², ami 2018-ban 268, 2019-ben pedig 190 személyhez viszonyítható⁵³. Az elmúlt években Csehországban több magas szintű korrupciós ügyet is vizsgáltak, ahol az állítólagos elkövetők ellen vádat emeltek és egyes esetekben a bíróság el is ítélte őket. Mindazonáltal, a korrupcióról szóló 2020. évi Eurobarométer felmérés⁵⁴ cseh válaszadóinak 62 %-a azon a véleményen van, hogy nincs elég sikeres büntetőeljárás ahhoz, hogy az embereket visszatartsa a korrupciós gyakorlatoktól (uniós átlag: 34 %), továbbá 64 %-uk úgy gondolja, hogy a magas szintű korrupciós eseteket nem üldözik kellőképpen (uniós átlag: 66 %). Ráadásul a vállalkozások korrupcióval kapcsolatos hozzáállása az EU-ban című 2019. évi Eurobarométer felmérésre⁵⁵ válaszoló vállalkozások 54 %-a szerint nem valószínű, hogy a korrupciós embereket a bíróság súlyos pénzbírságot vagy szabadságvesztést szabna ki (uniós átlag: 39 %).

A lehetséges összeférhetlenségekkel és az uniós pénzeszközök felhasználásával kapcsolatos ügyeket nemzeti és európai szintű nyomozások és ellenőrzések keretében jelenleg is vizsgálják. A közelmúltban lehetséges aggályként felvetették az uniós pénzeszközök kezelését Csehországban⁵⁶. Az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) 2016. és 2017. között folytatott vizsgálatát követően, amely során súlyos szabálytalanságokat találtak az uniós pénzeszközök felhasználásával kapcsolatosan, jelenleg is folyamatban van nemzeti szinten egy nagy horderejű ügy bünyői vizsgálata, valamint további bizottsági ellenőrzések is indultak az uniós pénzeszközök felhasználásával kapcsolatos esetleges összeférhetlenségek kérdésének vizsgálatára.

Az összeférhetlenségről szóló törvény meghatározza az összeférhetlenséggel és a vagyonyilatkozatokkal kapcsolatos szabályokat⁵⁷. Vonatkozik a kabinet tagjaira, parlamenti képviselőkre, regionális kormányzókra és helyetteseikre, vezető tisztviselőkre, polgármesterekre és helyi tanácsstagokra, valamint hivatalos, irányító, felügyelő vagy ellenőrző szervek tagjaira. A törvény létrehozza a bejelentések központi nyilvántartását, amelyet az Igazságügyi Minisztérium kezel. A törvény hatálya alá tartozó személyeknek a személyi érdeklőségeikről, vagyontárgyaikról, tevékenységeikről, jövedelmükről, ajándékaikról és tartozásaikról nyilatkozatot kell benyújtaniuk. A GRECO rávilágított, hogy a

⁵⁰ GRECO, Harmadik értékelési kör. Második megfelelőségi jelentés. Cseh Köztársaság.

⁵¹ Az OECD megvesztegetés elleni egyezményének végrehajtása: Az OECD megvesztegetés elleni egyezményének végrehajtásáról a nyomon követés legutóbbi 4. szakaszának a Cseh Köztársaságra vonatkozóan készült jelentésében megjegyzésre került, hogy több ajánlással részben vagy egyáltalán nem foglalkoztak.

⁵² A büntetőeljárás törvény 160. szakasza és 179b. szakaszának (3) bekezdése.

⁵³ A csehországi országlátogatás során gyűjtött információk, 2020. június 3–5.

⁵⁴ 502. sz. Eurobarométer tematikus felmérés (2020), A korrupció.

⁵⁵ 482. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés (2019), Az uniós vállalkozások korrupcióval kapcsolatos attitűdjeiről.

⁵⁶ 2020 júniusában az Európai Parlament elfogadott egy állásfoglalást (2019/2987/(RSP)) a cseh köztársaságbeli helyzetről és aggályát fejezte ki az összeférhetlenség kérdésével, valamint a közpénzek és az uniós pénzeszközök felhasználásával és elosztásával kapcsolatosan.

⁵⁷ 159/2006. sz. törvény.

nyilatkozattételi követelményeket illetően eredményesebb szankciókra lehet szükség⁵⁸. Hasonlóképpen kiemelték, hogy Csehországnak meg kellene vizsgálnia a nyilatkozatok alkalmazási körének kibővítését a parlamenti képviselők házastársainak és eltartott családtagjainak adataival⁵⁹. A törvény nem szabályozza az ajándékok és más előnyök parlamenti képviselők általi elfogadását⁶⁰. A legfrissebb európai féléves jelentés kiemelte a parlamenti képviselőkre vonatkozó egyértelmű szabályok hiányát, például az ajándékok és más előnyök elfogadásáról, a tevékenységekre és összeférhetetlenségekre vonatkozó nyilatkozatokról, valamint a lobbistákkal való közreműködésről⁶¹.

Több kezdeményezés célozza a közigazgatásra vonatkozó korrupcióellenes és feddhetetlenségi szabályok megerősítését. Bevezetésre került egy korrupcióellenes belső programkeret⁶², amely a minisztériumokban, más központi hatóságoknál, valamint alárendelt szerveknél és ügynökségeknél a korrupció kockázatainak rendszeres értékelését írja elő. Minden egyes hatóság köteles olyan keretet létrehozni, amelybe beletartoznak feddhetetlenségi képzések, egy etikai kódex, belső eljárások visszaélések bejelentésére és a korrupció gyanús eseteknél követendő eljárások. A keret végrehajtását legalább két évente értékelni kell. Létezik egy közszolgálati tisztviselőknek és alkalmazottaknak szóló etikai kódex, amely a központi közigazgatásban dolgozók számára kötelező. A korrupcióról szóló 2020. évi Eurobarométer felmérés⁶³ válaszadóinak azonban 80 %-a úgy véli, hogy a helyi vagy regionális intézményekben van korrupció (uniós átlag: 68 %).

Folyamatban van a Legfelsőbb Ellenőrzési Hivatal hatáskörét kiterjesztő törvénytervezetről szóló vita. A Legfelsőbb Ellenőrzési Hivatal megbízatásának kiterjesztése a kormány új programnyilatkozatában felsorolt egyik prioritás⁶⁴. A törvénytervezet⁶⁵ célja a Hivatal megbízatásának kiterjesztése a közkiadások helyi és regionális szintű teljesítésének és szabályosságának ellenőrzésére. A törvény az állami tulajdonban lévő vállalkozásokra, valamint az állam és/vagy önkormányzatok többségi tulajdonában lévő vállalatokra is kiterjedne⁶⁶. Ezek az intézkedések várhatóan pozitív hatással lesznek a közkiadások elszámoltathatóságára és átláthatóságára.

A lobbitevékenységek szabályozását célzó javaslatot nyújtottak be. A lobbizásra vonatkozó törvénytervezet⁶⁷ elfogadása folyamatban van. Létre fog hozni egy nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartást a lobbistákról és a lobbizott személyekről. A lobbistáknak és a tisztviselőknek olyan negyedéves jelentéseket kell majd benyújtaniuk, amelyek az egymással létesített kapcsolataikról tájékoztatnak. Továbbá a törvénytervezet bevezet egy „lobbizási lábnyomot” is, amely minden törvénytervezet kötelező melléklete lesz. Információkat fog tartalmazni a lobbistákról, a lobbizott személyekről, valamint a konkrét módról, ahogyan a

⁵⁸ Valamely nyilatkozat benyújtásának vagy az összes vagyontárgy bevallásának elmulasztása 1 000 CZK (40 EUR) és 50 000 CZK (1 850 EUR) közötti pénzügyi szankciót vonhat maga után.

⁵⁹ GRECO, Negyedik értékelési kör. Időközi megfelelési jelentés. Cseh Köztársaság.

⁶⁰ GRECO, Negyedik értékelési kör. Időközi megfelelési jelentés. Cseh Köztársaság.

⁶¹ Európai Bizottság, Országjelentés – Csehország 2020, SWD(2020) 502 final, 43. o.

⁶² A 2013. október 2-i, 752. sz. kormány határozat hozta létre.

⁶³ 502. sz. Eurobarométer tematikus felmérés (2020).

⁶⁴ A kormány programnyilatkozata.

⁶⁵ A törvénytervezet a Képviselőházban a harmadik olvasat szakaszában van, a Szenátusban pedig egy ezzel kapcsolatos alkotmánymódosítás van folyamatban.

⁶⁶ A Legfelsőbb Ellenőrzési Hivatalról szóló törvény módosítása, (2018).

⁶⁷ A lobbizásról szóló törvénytervezet két különálló, de összefüggő tervezetből áll: egy lobbizásról szóló törvénytervezet (565. sz. parlamenti nyomat) és egy, a lobbizásról szóló törvény jóváhagyásával kapcsolatos egyes törvényeket módosító törvénytervezet (566. sz. parlamenti nyomat).

kérdéses jogszabály kapcsán lobbiztak. Célja az átláthatóságot növelni a jogalkotási folyamat során. A törvénytervezet az ajándékok bevallására vonatkozó szabályokat is tartalmaz.

Számos intézkedés biztosít védelmet a visszaélést bejelentő személyeknek és ösztönzi a korrupció bejelentését. A 145/2015. sz. kormányrendelet a köztisztviselők számára a belső bejelentések keretét határozza meg; jelenleg ők képezik az alkalmazottak egyetlen olyan csoportját, amely visszaélés bejelentése esetén védelemben részesül. A rendőrök és közalkalmazottak számára is vezettek be mechanizmusokat korrupció gyanújáról értesítések benyújtására. Az Igazságügyi Minisztérium éppen most fogalmaz meg a visszaélést bejelentő személyek védelméről egy törvénytervezetet az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló 2019/1937 irányelv végrehajtása érdekében⁶⁸. Felmérési adatok szerint, a korrupcióról szóló 2020. évi Eurobarométer felmérés⁶⁹ cseh válaszadóinak 55 %-a nem tudná, hol kellene egy korrupciós esetet bejelenteniük, amennyiben azt megtapasztalnák vagy tanúi lennének egy ilyen esetnek (uniós átlag: 54 %).

2016 júliusában létrehozták a szerződések nyilvántartását⁷⁰, amelyből az interneten lehet tájékozódni az 50 000 CZK-t (körülbelül 2 000 EUR) meghaladó összegű szerződésekről. A nyilvántartásban szerepelnek azok a szerződések is, amelyekben az egyik fél egyike azoknak a kiválasztott közjogi szervezeteknek, például állami, helyi/regionális hatóságoknak, állami vállalatoknak, állami alapoknak, állami egyetemeknek vagy jogi személyeknek, amelyekben az állam vagy valamely helyi/regionális hatóság (saját maga vagy más helyi/regionális hatóságokkal együtt) egy másik jogi személyen keresztül rendelkezik többségi részesedéssel. Egyes szerződés típusok mentesülnek a nyilvántartásban való kötelező közzététel alól⁷¹. A nyilvántartás tekinthető a bevált gyakorlatok egyik példájának, amelynek pozitív megelőző hatása van a korrupciónak.

A Parlament 2019 decemberében elfogadta az állami tulajdonban lévő vállalatokról szóló törvényt, amely 2020 januárjában hatályba lépett⁷². A törvény új szabályokat határoz meg az állami tulajdonban lévő, valamint a részben állami tulajdonban lévő vállalatok hivatalos és irányító szerveiben a tagok kiválasztására. A törvény célja megakadályozni a politikai kinevezéseket és tovább növelni a kiválasztási eljárás átláthatóságát, mivel a pályázóknak egy kormánybizottság által lebonyolított kiválasztási eljárásról kell majd megfelelniük.

2019-ben a kormány a korrupciónak vonatkozó kockázatelemzést végzett az egészségügyi ágazatban. Az elemzés az ágazatot a korrupciónak illetően az egyik magas kockázatú ágazatként jelölte meg. Kiemelte, hogy a korrupció kockázata az egészségügyi ágazat minden szegmensében létezik, a betegek és az egészségügyi szolgáltatók által generált korrupciónak a központi kormányzati szintű korrupciónak⁷³. Az Egészségügyi Minisztérium célja az elemzést követően konkrét kockázatsökkentő intézkedéseket bevezetni, és várhatóan az állami biztosító társaságok működésének optimalizálására jogi javaslatot fog előterjeszteni.

⁶⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1937 irányelve (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről, HL L 305., 2019.11.26., 17–56. o.

⁶⁹ 502. sz. Eurobarométer tematikus felmérés (2020).

⁷⁰ 2017. július 1-jén lépett hatályba az a záradék, amely kimondja, hogy egy szerződés csak akkor érvényes, ha a szerződések nyilvántartásában közzé lett téve.

⁷¹ Az Igazságügyi Minisztérium honlapja a szerződések nyilvántartásáról, <https://www.mvcr.cz/clanek/registrsmluv.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

⁷² Az állami tulajdonú részesedéssel rendelkező jogi személyek hivatalos és irányító szerveibe személyek kiválasztásáról szóló törvény (Kinevezési törvény).

⁷³ Kormányzati korrupcióellenes portál, www.korupce.cz

III. MÉDIAPLURALIZMUS

A cseh alkotmányos rendbe foglalt Alapjogok és Alapvető Szabadságok Chartája garantálja a véleménynyilvánítás és a tájékozódás szabadságát, valamint kifejezetten tiltja a cenzúrát⁷⁴. A rádió és televízió műsorszolgáltatásról szóló törvény egyértelműen meghatározza a cseh médiaszabályozó hatásköreit⁷⁵, míg az információhoz való szabad hozzáférésről szóló törvény⁷⁶ biztosítja a hatóságok birtokában lévő információkhoz való hozzáférést.

A kormány reformot fontolgat a médiaszabályozó függetlenségének további megerősítése érdekében. A rádiós és televíziós műsorszolgáltatásról szóló törvény a cseh médiaszabályozói feladatokat a Rádió- és Televíziótanács (a Tanács)⁷⁷ feladatkörébe utalja. Ez a szerv felhatalmazással rendelkezik a rádió és televízió műsorszolgáltatás, valamint a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások felügyeletére. Más (nyomtatott, online) médiaorgánumok egy, a büntetőjogon, hirdetési szabályokon, a fogyasztóvédelmi kereten és önszabályozási kezdeményezéseken alapuló általános rendszer hatálya alá esnek⁷⁸. A törvény „független közigazgatási szervként” létrehozta a 13 tagból álló Tanácsot, és meghatározta a Tanács feladatait és kötelezettségeit. Továbbá, a Tanács tagjainak és vezetőjének kinevezési és kizárási feltételeit, valamint kinevezési eljárását is meghatározta. A Tanács határozatai bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhetik. Abban az esetben, ha a Tanács ismételt és súlyosan megsérti a törvényben meghatározott kötelezettségeket, vagy a kötelező éves jelentésének jóváhagyása súlyos hibák miatt ismételt elmarad, a Képviselőház javasolhatja a miniszterelnöknek a teljes Tanács elmozdítását. A hatóságok bejelentették, hogy javaslatot terjesztettek elő a Képviselőház e hatáskörének korlátozására, hogy kizárólag egyéni képviselőket lehessen ilyen helyzetben elmozdítani. E reform célja a Tanács mint egész függetlenségének megerősítése, összhangban a módosított audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv célkitűzéseivel⁷⁹.

A Tanács hatásköreit a jogszabályok pontosan meghatározzák, és e hatáskörök gyakorlati alkalmazása eredményes. A Media Pluralism Monitor 2020 (MPM 2020) című kiadvány⁸⁰ megjegyezte, hogy a médiaszabályozó működése összességében alacsony kockázatra utal, bár egyes politikailag nagyon érzékeny kérdések médiában való megjelenésével kapcsolatos közelmúltbeli döntések terén egyre jelentősebbnek tűnik a polarizáció⁸¹.

Csehországban a média tulajdonosi szerkezetének átláthatóságára nem vonatkoznak konkrét szabályok. A fent említett, rádió és televízió műsorszolgáltatásról szóló törvénynek a műsorszolgáltatók közötti összeolvadások ellenőrzése is célja, továbbá a különböző műsorszolgáltatók közötti személyes kapcsolatokra és az engedélyek halmozására is vezet be

⁷⁴ 2019. és 2020. között Csehország a Riporterek Határok Nélkül Sajtószabadság-indexén világviszonylatban stabilan a 40. helyet töltötte be. Riporterek Határok Nélkül, Cseh Köztársaság.

⁷⁵ Módosított 231/2001. sz. törvény.

⁷⁶ 106/1999. sz. törvény.

⁷⁷ Módosított 231/2001. sz. törvény.

⁷⁸ Köztük a Cseh Hirdetési Szabványügyi Tanács.

⁷⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

⁸⁰ 2020 Media Pluralism Monitor (2020. évi Médiapluralizmus Monitor).

⁸¹ A cseh hatóságok megfogalmaztak egy, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló módosított irányelvet átültető törvénytervezetet, amelynek az elfogadását 2020 végére vagy 2021 elejére tervezik.

korlátozásokat. Az összeférhetlenségről szóló törvény⁸² tiltja, hogy tisztviselő rádió vagy televízió műsorszolgáltatója vagy nyomtatott sajtó kiadója legyen, vagy e műsorszolgáltató vagy kiadó felett ellenőrzést gyakorló személy legyen. A törvény előírja, hogy a cégnyilvántartást szabályozó általános szabályoknak megfelelően egyes tényeket vigyenek be a vonatkozó állami nyilvántartásokba. A médiavállalkozások azonban nem kötelesek a tulajdonosi szerkezetüket, azok módosításait, illetve a vállalkozás tényleges végső tulajdonosára vonatkozó adatokat feltárni⁸³. Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy az MPM 2020 a média tulajdonosi szerkezetének átláthatóságát illetően magas kockázatra utal, nem kevésbé azon magas általános kockázati szint miatt, ami összefügg a szerkesztői tartalmak felett gyakorolt kereskedelmi és tulajdonosi befolyás, valamint a hírmédia koncentrációja miatt a piac pluralitását általánosságban érintő kockázatokkal⁸⁴. Az összeférhetlenségről szóló törvény 2017. évi módosításainak elfogadása ellenére – amelyek kifejezetten tiltják, hogy politikusok a médiában részesedéssel rendelkezzenek – a média politikai függetlenségét érintő kockázat továbbra is magas, figyelembe véve, hogy politikai befolyás informális csatornákon keresztül, illetve tulajdonosok és politikai szereplők közötti hatalmi szövetségek útján is gyakorolható⁸⁵. A Bizottság által megkérdezett civil társadalmi szervezetek és újságírószövetségek megerősítették, hogy az országban ez a dinamika jelenti a legjelentősebb kockázatot a médiapluralizmusra⁸⁶.

Csehországban a közbeszerzési törvényben⁸⁷ meghatározott általános követelményeken túl a hirdetéseket illetően **nincsenek külön szabályok az állami hirdetések odaitélésére vonatkozóan**, azaz azon túl, hogy minden 50 000 CZK (körülbelül 2000 EUR) összegnél nagyobb értékű állami hirdetési szerződést közzé kell tenni és az állami nyilvántartásban hozzáférhetővé kell tenni. Az MPM 2020 rámutatott néhány olyan kockázatra is, amelyek az online politikai hirdetések átláthatóságát biztosító szabályozás hiányából fakadnak⁸⁸.

A törvény garantálja az információhoz való hozzáférést, de a gyakorlati végrehajtás akadályokba ütközhet. Az információkhoz való szabad hozzáférésről szóló törvény⁸⁹ garantálja a hatóságok birtokában lévő információkhoz való hozzáférést. Egy jelenleg megfogalmazás alatt álló módosítástervezet⁹⁰ a cseh ítélkezési gyakorlattal összhangban álló mechanizmust vezetne be a „nyíltan obstrukciós információkérések” ellen. A módosítás lehetővé tenné a közintézménynek, hogy előleg fizetését írja elő a nagy kiterjedésű információ-lekérdezések költségeinek fedezésére. Ez a hatóságok birtokában lévő részletes információkhoz való hozzáféréssel szemben akadályt képezhet. Ezen kívül aggályok

⁸² A módosított 159/2006. sz. törvény.

⁸³ Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló módosított irányelv olyan jogalkotási intézkedések elfogadására ösztönzi a tagállamokat, amelyek a joghatóságuk alá tartozó médiaszolgáltatók számára előírják, hogy a tulajdonosi szerkezetükkel kapcsolatos adatokat, beleértve a tényleges tulajdonosokkal kapcsolatos adatokat is, tegyék hozzáférhetővé. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

⁸⁴ 2020 Media Pluralism Monitor (2020. évi Médiapluralizmus Monitor).

⁸⁵ 2020 Media Pluralism Monitor (2020. évi Médiapluralizmus Monitor).

⁸⁶ A jelentés elkészítéséhez az országlátogatás és a konzultációs folyamat során kapott információk, például a Transparency International Cseh Köztársaság hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentéshez.

⁸⁷ 134/2016. sz. törvény.

⁸⁸ 2020 Media Pluralism Monitor (2020. évi Médiapluralizmus Monitor).

⁸⁹ 106/1999. sz. törvény.

⁹⁰ A módosítás a Cseh Köztársaság Parlamentjének Képviselőháza előtt van, Képviselőház, 633. sz. nyomat, az első olvasat vitájára vár.

merültek fel az országlátogatás során olyan beszámolók kapcsán, miszerint a hatóságok megtagadták az információkhoz való hozzáférést és a követeléseket a bíróság előtt megtámadták⁹¹.

Habár az újságíróknak nem kell fizikai bántalmazástól tartaniuk, az ellenük irányuló szóbeli sértések és fenyegetések jelen vannak a politikai párbeszédben. 2019-ben és 2020-ban az Európa Tanács újságírás és az újságírók biztonságának előmozdítását és védelmét célzó platformja⁹² Csehországban nem vett nyilvántartásba semmilyen figyelmeztető jelzést. Az újságírói szakma és normák, valamint az újságírók védelme az MPM 2020 szerint is alacsony kockázatnak van kitéve. Megjegyzik azonban, hogy az „újságírók szóbeli sértése, rágalmozása és fenyegetése a politikai diskurzus mindennapi részévé vált a populista és szélsőjobb oldali pártok”⁹³ és az egyéni politikusok körében⁹⁴. Meg kell azt is jegyezni, hogy – legfeljebb egy éves, illetve mellékbüntetésként – a szabadságvesztés is szerepel a rágalmozás tervezett szankciói között⁹⁵.

IV. A FÉKEKKEL ÉS ELLENSÚLYOKKAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZMÉNYI KÉRDÉSEK

Csehországban kétkamarás parlamentáris kormányzati rendszer⁹⁶ van, közvetlenül megválasztott elnökkel. A jogalkotási javaslatokat előterjeszheti egy képviselőházi képviselő, a képviselőházi képviselők valamely csoportja, a Szenátus, a kormány, illetve a megyék képviselői testületei⁹⁷. Az Alkotmánybíróság utólagos alkotmányossági felülvizsgálatot végezhet. Az igazságszolgáltatási rendszeren kívül az ombudsmani hivatal és a civil társadalom játszik szerepet a fékek és ellensúlyok rendszerében.

Bevett gyakorlat, hogy a jogalkotás során hatásvizsgálatokat végeznek és konzultációt folytatnak az érdekelt felekkel. Egy jogalkotási javaslat származhat a Képviselőháztól (egy képviselőtől vagy a képviselők egy csoportjától), a Szenátustól (kizárólag annak egészétől), a kormánytól és a regionális tanácsoktól. A javaslat indokolást is magában foglal, amelynek értékelnie kell az aktuális jogi helyzetet, meg kell magyaráznia miért szükséges az új szabályozás, ismertetnie kell a várható gazdasági és pénzügyi hatásokat, és tisztáznia kell, hogy a javaslat megfelel az alkotmányos rendnek, nemzetközi szerződéseknél és az európai uniós tagságból származó kötelezettségeknek. A kormány által megfogalmazott minden jogalkotási javaslatához, valamint minden olyan szabályozáshoz szükséges hatásvizsgálat, amikor az üzleti vállalkozások, a közigazgatás és a polgárok számára jelentős költségek várhatók. A parlamenti képviselők, valamint a helyi és regionális hatóságok jogalkotási javaslatai esetében nem szükséges szabályozási hatásvizsgálatot végezni. Az elsődleges jogszabályok túlnyomó többségét előkészítő kormány több tanácsadó és munkatestületet hozott létre, amelyek szakértőket, érdekelt feleket vagy más érintett csoportokat

⁹¹ Az országlátogatás során kapott információk, amelyekre a 2020 Media Pluralism Monitor (2020. évi Médiapluralizmus Monitor) is felhívta a figyelmet.

⁹² Európa Tanács. Az újságírás és az újságírók biztonságának előmozdítását és védelmét célzó platform.

⁹³ 2020 Media Pluralism Monitor (2020. évi Médiapluralizmus Monitor).

⁹⁴ Köztük a köztársasági elnök nyilatkozatai. Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy az Európa Tanács 2016/4. sz. ajánlása szerint a „tagállamoknak be kell vezetniük egy olyan átfogó jogszabályi keretet, amely lehetővé teszi az újságírók és más médiaszereplők számára, hogy hatékonyan és félelem nélkül járulhassanak hozzá a nyilvános vitához”.

⁹⁵ Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2019), Decriminalisation of Defamation (A rágalmozás dekriminalizációja).

⁹⁶ Az alsóház, azaz a Képviselőház (*Poslanecká sněmovna*) és a felsőház, azaz a Szenátus (*Senát Parlamentu České republiky*) alkotják.

⁹⁷ Az Alkotmány 41. cikke.

képviselnek⁹⁸. Az átfogó keret ellenére a megkérdozett civil társadalmi érdekelt felek aggályukat fejezték ki a konzultációs kötelezettség állítólagos hiánya és a lefolytatott konzultációk tényleges nyomon követésének hiánya miatt⁹⁹. Az Alkotmánybírósággal, a Legfelsőbb Bírósággal, a Legfelsőbb Közigazgatási Bírósággal és a Legfőbb Ügyészséggel egyeztetnek azokban az esetekben, amikor a javaslattervezet a hatáskörükkel kapcsolatos.

A jogalkotási folyamat átláthatóságának további fokozását célzó erőfeszítésekre kerül sor. A kormány és a Parlament dokumentumaihoz való hozzáférés már egy sor online eszköz segítségével lehetséges¹⁰⁰. Ezen kívül folyamatban vagy egy projekt egy „e-Gyűjtemény” és egy „e-Jogszabályok”¹⁰¹ portál létrehozására, amelyek könnyebbé tennék a jogalkotási folyamat ellenőrzését és az abban való részvételt. A befejezés dátuma a tervek szerint 2020 vége lesz.

A Covid19-világjárvánnyal összefüggő válaszingtézkedések bírósági felülvizsgálat tárgyát képezik. A kormány szükségállapotot hirdetett 2020. március 12-én. A szükségállapot május 17-ig tartott, miután a Képviselőház kétszer elfogadta a meghosszabbítását¹⁰². A Covid19-járvány kitörése miatti szükségállapotot kihirdető kormány határozatot, valamint több kormány intézkedést és az Egészségügyi Minisztérium által hozott több rendkívüli intézkedést a Prágai Városi Bíróság, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság és az Alkotmánybíróság bírósági felülvizsgálat alá vetette¹⁰³. A kormány által kihirdetett szükségállapot, valamint a legtöbb esetben a vitatott rendkívüli intézkedések alkotmányosságát helyben hagyták. A Prágai Városi Bíróság négy intézkedést¹⁰⁴ semmisített meg, ami ezt követően a kormány jogszabály-módosításait vonta maga után.

Az állampolgári jogok biztosa (ombudsman) védi az egyének jogait a hatóságokkal szemben és előmozdítja a jó kormányzás elveinek alkalmazását Csehországban nincs nemzeti emberi jogi intézmény¹⁰⁵. Létezik ombudsman, aki formálisan és anyagi értelemben is független, továbbá elkülönül a kormányzás három hatalmi ágától. A ombudsman hivatalát törvény hozta létre és nincs beágyazva az Alkotmányba. Az ombudsman fő feladata – vizsgálatok lefolytatásával és a helyzet orvoslására intézkedések ajánlásával – személyeknek olyan esetekben segíteni, amikor a hatóságok fellépése vagy jogellenes vagy a demokratikus állam és a jó közigazgatás elveivel ellentétes. Az ombudsmannak nincs döntéshozatali

⁹⁸ A kormány honlapja, <https://www.vlada.cz/en/pracovni-a-poradni-organy-vlady/>

⁹⁹ Például a cseh Helsinki Bizottság hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentéshez.

¹⁰⁰ Ezen eszközök közé tartozik az ODoK, <https://www.odok.cz/>, amely lehetővé teszi a dokumentumok terjesztését a központi államigazgatási szervek között, a jogalkotási folyamat elektronikus könyvtára (eKLEP, <https://apps.odok.cz/>), amely minden megfogalmazott jogszabályt magában foglal és még néhány azokhoz kapcsolódó dokumentumot is, mint például az észrevételeket és a szabályozási hatásvizsgálati jelentéseket, a Képviselőház és a Szenátus honlapjai, amelyeken hozzáférhető minden jogalkotási javaslattal kapcsolatos dokumentáció, mindkét kamara üléseinek online közvetítése, valamint a Képviselőház és a Szenátus üléseinek gyorsírási jegyzőkönyvei és a bizottságok üléseinek jegyzőkönyvei.

¹⁰¹ További információk a projektről: <https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx> A projektet uniós pénzeszközökből társfinanszírozzák.

¹⁰² Szükségállapotot a kormány legfeljebb 30 napra hirdethet ki, ami kizárólag a Képviselőház jóváhagyásával hosszabbítható meg. 110/1998. sz. sarkalatos törvény 5. és 6. cikke.

¹⁰³ Például a Prágai Városi Bíróság 2020. április 23-i 14 A 41/2020. sz. határozata és 2020. május 7-i 10 A 35/2020 – 261. sz. határozata, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság 2020. június 4-i 6 As 88/2020 – 44 sz. határozata, 2020. május 21-i 5 As 138/2020 - 80. sz. határozata, 2020. május 8-i Nao 48/2020 – 149. sz. határozata, valamint az Alkotmánybíróság 2020. április 22-i Pl. ÚS 8/20. sz. határozata.

¹⁰⁴ Prágai Városi Bíróság (2020), 14 A 41/2020. sz. ítélet, 2020. április 23.

¹⁰⁵ Az ENSZ egyetemes időszakos felülvizsgálata (UPR) során többször ajánlották Csehországnak, hogy hozzon létre nemzeti emberi jogi intézményt, és ezen ajánlásokat Csehország támogatja.

hatásköre és a vizsgálatok eredménye jogilag nem kötelező erejű¹⁰⁶. Ezenkívül az ombudsman megbízatást kapott egyenlőséggel foglalkozó szervként az Egyesült Nemzetek fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményének nemzeti monitoring mechanizmusa alapján, nemzeti megelőző mechanizmusként az Egyesült Nemzetek Kínzás Elleni Bizottságától, és a kitoloncolás megfigyelőjeként¹⁰⁷.

A Szenátus vitákat tart az igazságszolgáltatási rendszerről. A szenátus az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatos témákban konferenciákat és viták rendez, ami lehetőséget biztosít a szenátoroknak, hogy az igazságszolgáltatási rendszerrel és szakpolitikai megoldásokkal kapcsolatos kérdéseket megvitassanak. A legutóbbi konferencia 2019 novemberében volt, amikor az Alkotmányügyi és jogi bizottság a Legfelsőbb Bírósággal együttműködve a „Cseh igazságszolgáltatás hatékonysága és minősége: értékelés és kilátások” témakörben nemzetközi konferenciát szervezett.

A civil társadalom virágzik és sokszínű, a nem kormányzati szervezetek egyes típusaira azonban egyre nagyobb nyomás nehezedik. A civil társadalom tere nyíltnak tekinthető¹⁰⁸, és a civil társadalom aktívan részt vesz a demokráciának, a közigazgatás integritásának, valamint az igazságszolgáltatás és a büntetőeljárások függetlenségének támogatásában¹⁰⁹. Mindazonáltal a civil társadalmi szervezetek, különösen a migráció és a nemi tudatosság terén, növekvő ellenségeskedéssel szembesülnek a társadalom egyes szegmensei és egyes politikai pártok részéről¹¹⁰.

¹⁰⁶ Az állampolgári jogok biztosáról szóló 349/1999. sz. törvény.

¹⁰⁷ A jogállamiság állapota Európában. Jelentések a nemzeti emberi jogi intézményektől, 64. o.

¹⁰⁸ A CIVICUS besorolása; a besorolás az alábbi öt kategóriából álló skála mentén történik: nyílt, korlátozott, akadályozott, elnyomott és zárt.

¹⁰⁹ CIVICUS, 2019. július 22., Politicians continue to undermine critical media in the Czech Republic. Mass protests persist (A politikusok továbbra is aláássák a kritikus médiát a Cseh Köztársaságban. A tömeges tüntetések folytatódnak). CIVICUS, 2020. január 15., Citizens call for PM's resignation in anti-government protests; press freedom in decline (A polgárok kormányellenes tüntetéseken a miniszterelnököt lemondásra szólítják fel; csökken a sajtószabadság).

¹¹⁰ Csehország hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentéshez, 33. o.

I. melléklet: Források betűrend szerinti jegyzéke*

* A 2020. évi jogállamisági jelentéshez kapcsolódó konzultáció keretében beérkezett észrevételek jegyzéke megtalálható az (EB weboldalán).

A Cseh Köztársaság Alkotmánybírósága, 2014. február 6-i határozat, I. ÚS 3271/13.

A Cseh Köztársaság Alkotmánybírósága, 2020. április 22-i határozat, Pl. ÚS 8/20.

A Cseh Köztársaság Alkotmánybírósága, 2020. április 22-i határozat, Pl. ÚS 8/20.

A Cseh Köztársaság Bírósági Végrehajtói Kamarájának honlapja, Statisztikai áttekintés.
<https://statistiky.ekcr.info/statistiky>

A Cseh Köztársaság Igazságügyi Minisztériuma (2020), A cseh igazságszolgáltatási rendszer 2019-ben: Éves statisztikai jelentés.
https://www.justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocní_stat_zprava.docx/d5bc0218-e4a9-40d2-99c7-26016974fd0b

A Cseh Köztársaság Legfelsőbb Közigazgatási Bírósága 2006. április 27-i 4 Aps 4/2005. sz. határozata, 2008. május 21-i 4. Ans 9/2007. sz. határozata.

A Cseh Köztársaság Legfelsőbb Közigazgatási Bírósága 2020. június 4-i 6 As 88/2020 – 44. sz. határozata.

A Cseh Köztársaság Legfelsőbb Közigazgatási Bírósága 2020. május 21-i 5 As 138/2020 – 80. sz. határozata.

A Cseh Köztársaság Legfelsőbb Közigazgatási Bírósága 2020. május 8-i Nao 48/2020 – 149. sz. határozata.

A Cseh Köztársaság Parlamentje (2019), 565/0. sz. parlamenti nyomtatvány, 1/4. sz. rész, kormányjavaslat a lobbizásról szóló törvényre.
<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=565&CT1=0>

A korrupció elleni küzdelmet koordináló kormányzati tanács (2019), 2019. október 2-i 21. ülés jegyzőkönyve.
<https://korupce.cz/wp-content/uploads/2019/11/Z%C3%A1znam-z-21-jedn%C3%A1n%C3%AD-RV-konan%C3%A9ho-dne-02.10.2019.pdf>

Az Egyesült Nemzetek Korrupció elleni egyezménye Résztes Államainak konferenciája (2018), Országjelentés az Egyesült Nemzetek Korrupció elleni egyezményének végrehajtásáról.
<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/ImplementationReviewGroup/ExecutiveSummaries/V1808272e.pdf>

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa. Egyetemes időszakos felülvizsgálat – Cseh Köztársaság.
<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/czindex.aspx>

Az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala, goAML (pénzmosás elleni rendszer).
<https://www.unodc.org/unodc/en/global-it-products/goaml.html>

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1937 irányelve (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről, HL L 305., 2019.11.26.

Az Európai Unió Bírósága, 2010. december 22-i ítélet, DEB, C-279/09.

Az Európai Unió Bírósága, 2010. október 6-i ítélet, Orizzonte Salute, C-61/14.

Az Európai Unió Bírósága, 2018. július 25-i ítélet, LM, C- 216/18 PPU.

Az Európai Unió Bírósága, 2019. november 19-i ítélet, AK, C-585/18, C-624/18 és C-625/18 egyesített ügyek.

- Az Európai Unió Bírósága, 2020. július 9-i ítélet, Land Hessen, C-272/19.
- Az Európai Unió Tanácsa (2019), a Tanács 2019. július 9-i ajánlása Csehország 2019. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Csehország 2019. évi konvergenciaprogramját, HL 2019/C 301/03.
- Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2019), Decriminalisation of Defamation. https://cmpf.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf
- Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2020), 2020 Media pluralism monitor. <https://cmpf.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>
- CEPEJ (2020), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States.
- CIVICUS (2019. július 22.), Politicians continue to undermine critical media in the Czech Republic. Mass protests persist. <https://monitor.civicus.org/updates/2019/07/22/Politicians-continue-to-undermine-critical-media-in-the-Czech-Republic-Mass-protests-persist/>
- CIVICUS (2020. január 15.), Citizens call for PM's resignation in anti-government protests; press freedom in decline. <https://monitor.civicus.org/updates/2020/01/15/citizens-call-pms-resignation-anti-government-protests-press-freedom-decline/>
- CIVICUS, Monitor tracking civic space: Czech Republic. <https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>
- Cseh Helsinki Bizottság (2020). A Cseh Helsinki Bizottság hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentés érdekelt felekkel folytatott konzultációjához.
- Cseh kormány (2013), Belső minisztériumi korrupció elleni keretprogram, 2013. október 2-i 752. sz. kormány határozat.
- Cseh kormány (2018), A kormány programnyilatkozata. <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/>
- Cseh kormány (2018), A Legfelsőbb Ellenőrzési Hivatalról szóló törvény módosítása.
- Cseh kormány (2018), Lobbizásról szóló törvénytervezet. <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=565&CT1=0>
- Cseh kormány (2019), 2020. évi korrupció elleni cselekvési terv.
- Cseh kormány (2019), A bírakkal, ügyészekkel és bírósági végrehajtókkal kapcsolatos ügyek eljárásairól szóló 7/2002. sz. törvény módosításai és kapcsolódó anyagok. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBBAD2VD2>
- Cseh kormány (2019), A bírósági illetékekről és kapcsolódó anyagokról szóló 549/1991. sz. törvény módosításai. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBFWH26LU>
- Cseh kormány (2019), A bíróságokról és bírásokról, valamint kapcsolódó anyagokról szóló 6/2002. sz. törvény módosításai. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBBACDB5R>
- Cseh kormány (2019), Az ügyészségről szóló 283/1993. sz. törvény reformtervezete és kapcsolódó anyagok. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>
- Cseh kormány (2019), Szabályozási hatásvizsgálati jelentés a 31/2019. sz. törvény módosításáról. <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>
- Cseh kormány (2020), A 2019. évi korrupció elleni cselekvési tervben meghatározott intézkedések végrehajtásának értékelése.
- Cseh kormány (2020), Csehország hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentéshez.
- Cseh kormány, A kormány elgondolása a korrupció elleni küzdelemről 2018 és 2022 között.
- Cseh Ügyvédi Kamara (2020), A Cseh Ügyvédi Kamara hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentés érdekelt felekkel folytatott konzultációjához.

- Emberi Jogok Európai Bírósága (2001), 2001. június 19-i ítélet, Kreuz kontra Lengyelország, 28249/95.
- Emberi Jogok Európai Bírósága (2001), 2001. október 2-i ítélet, Stankov kontra Bulgária, 29221/95 és 29225/95.
- Emberi Jogok Európai Bírósága (2005), 2005. július 26-i ítélet, Podbielski és PPU Polpure kontra Lengyelország, 39199/98.
- Emberi Jogok Európai Bírósága (2006), 2006. május 24-i ítélet, Weissman és társai kontra Románia, 63945/00.
- Emberi Jogok Európai Bírósága (2011), 2011. július 26-i ítélet, Georgel és Georgeta Stoicescu kontra Románia, 9718/03.
- ENHRI (2020) State of the Rule of Law in Europe. Reports from National Human Rights Institutions. <http://ennhri.org/rule-of-law-report/>
- Európa Tanács, Az újságírás és az újságírók biztonságának előmozdítását és védelmét célzó platform – Cseh Köztársaság. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/czech-republic>
- Európa Tanács: Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (Velencei Bizottság) (2010), Jelentés az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségéről, I rész: a bírák függetlensége, CDL-AD(2010)004.
- Európa Tanács: Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (Velencei Bizottság) (2016), Jogállamisági ellenőrzőlista, CDL-AD(2016)007.
- Európa Tanács: Miniszteri Bizottság (2010), a Miniszteri Bizottság CM/Rec(2010)12. sz. ajánlása a tagállamoknak a bírákról: függetlenség, hatékonyság és felelősségi kör.
- Európa Tanács: Miniszteri Bizottság (2016), CM/REC(2016)4. sz. ajánlás az újságírás és az újságírók és más médiaszereplők biztonságának védelméről.
- Európai Bizottság (2018, 2019, 2020), uniós igazságügyi eredménytábla.
- Európai Bizottság (2019), A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a magánszektorban tapasztalható korrupció elleni küzdelemről szóló, 2003. július 22-i 2003/568/IB tanácsi kerethatározatnak való megfelelés érdekében szükséges intézkedések tagállamok általi bevezetése mértékének értékeléséről, COM(2019)355 final.
- Európai Bizottság (2020), Országjelentés – Csehország 2020, SWD(2020) 502 final.
- Európai Parlament, Állásfoglalás uniós pénzeszközök hűtlen kezelése és lehetséges összeférhetlenség miatt a Cseh Köztársaság miniszterelnöke elleni vizsgálat újbóli megindításáról, 2019/2987(RSP).
- GRECO (2018), Harmadik értékelési kör. Második megfelelési jelentés. Büntetendő cselekmények. Cseh Köztársaság (ETS 173 és 191, GPC 2).
- GRECO (2019), Negyedik értékelési kör. A parlamenti képviselőket, bírákat és ügyészeket érintő korrupció megelőzése. Időközi megfelelési jelentés. Cseh Köztársaság.
- Igazságügyi Minisztérium (2018), Szabályozási hatásvizsgálat végső jelentése, 182/2006. sz. törvény (fizetéseképtelenségi törvény) módosításai. <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>
- Igazságügyi Minisztérium (2020), A cseh igazságszolgáltatási rendszer 2019-ben: Éves statisztikai jelentés. https://www.justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocni_stat_zprava.docx/d5bc0218-e4a9-40d2-99c7-26016974fd0b
- Kommunikációs Főigazgatóság (2019), 482. sz. Eurobarométer tematikus felmérés: az uniós vállalkozások korrupcióval kapcsolatos attitűdjeiről.
- Kommunikációs Főigazgatóság (2020), 502. sz. Eurobarométer tematikus felmérés: korrupció.

Legfőbb ügyész (2019), Levél az igazságügyi miniszternek, észrevételek az ügyészségről szóló törvény módosításaihoz, a jogalkotási eljárás elektronikus könyvtára. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>

Legfőbb Ügyészség (2019), A legfőbb ügyész megjegyzései az ügyészségről szóló törvényről érkezett észrevételek tárgyalásához. <http://www.nsz.cz/index.php/en/tiskove-zpravy/2414-nejvyi-statni-zastupce-komentuje-projednavani-pipominek-k-zakonu-o-statnim-zastupitelstvi>

OECD (2019), Czech Republic's Phase 4 Follow-up Report on the progress made by the Czech Republic to implement the OECD Anti-Bribery Convention.

Prágai Városi Bíróság, 2020. április 23-i határozat, 14 A 41/2020.

Prágai Városi Bíróság, 2020. május 7-i határozat, 10 A 35/2020 – 261.

Riporterek határok nélkül, Cseh Köztársaság. <https://rsf.org/en/czech-republic>

Transparency International (2020), 2019 Corruption Perceptions Index.

Transparency International Cseh Köztársaság (2020), A Transparency International Cseh Köztársaság hozzájárulása a 2020. évi jogállamisági jelentés érdekelt felekkel folytatott konzultációjához.

Ügyész Szakszervezet (2019), az ügyészségről szóló törvény módosításaihoz tett szakszervezeti észrevételek teljes szövege. <https://www.uniesz.cz/wp-content/uploads/2019/07/P%C5%99ipom%C3%ADnky-LK-USZ-novela-ZSZ.rtf>

Ügyész Szakszervezet (2019), észrevételek az ügyészségről szóló törvény módosításaihoz. <https://www.uniesz.cz/pripominky-unie-k-ministerskemu-navrhu-na-zmenu-zakona-o-statnim-zastupitelstvi/>

Virtuális országlátogatás Csehországban a 2020. évi jogállamisági jelentéssel összefüggésben.

II. melléklet: Országlátogatás a Cseh Köztársaságban

A Bizottság szolgálatai 2020 júniusában virtuális találkozót tartottak az alábbiakkal:

- A kormány Korrupció Elleni Tanácsa
- Újságírószövetség
- Bírósági Végrehajtói Kamara
- Rádió- és Televíziótanács
- Cseh Ügyvédi Kamara
- Pénzügyi Elemző Hivatal
- Frank Bold – Az állam helyreállítása
- Nemzetközi Sajtóintézet Cseh Köztársaság
- A Cseh Rendőrség Szervezett Bűnözés Elleni Nemzeti Központja
- Ombudsman
- Legfőbb Ügyészség
- Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság
- Legfőbb Ellenőrzési Hivatal
- Legfelsőbb Bíróság
- Alapítvány a Független Újságírásért
- Transparency International Cseh Köztársaság
- Bíró Szakszervezet
- Ügyész Szakszervezet

* A Bizottság ezenkívül az alábbi szervezetekkel is találkozott számos horizontális megbeszélés során:

- Amnesty International
- Európai Szövetség a Szabadságjogokért
- Civil Society Europe
- Európai Egyházak Konferenciája
- EuroCommerce
- Európai Nonprofit Jogi Központ
- A sajtó- és médiaszabadság európai központja
- Európai Civil Fórum
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Nemzetközi Jogászbizottság
- Nemzetközi Emberi Jogi Föderáció
- Nemzetközi Sajtóintézet
- Az egész életen át tartó tanulás platformja
- Nyílt Társadalom Igazságügyi Kezdeményezés / Nyílt Társadalom Európai Politikai Intézet
- Riporterek Határok Nélkül
- Transparency International EU